

Márk evangéliuma

Lekció: Róm. 8.1-17
Textus: Mk. 9.43-48

2011. febr. 27.
Gazdagrét

Bűn és pokol? (A tanítványság buktatói 3.)

Évekkel ezelőtt egy gyülekezetnövekedéssel foglalkozó szakkönyvben a szerző azt a tanácsot adta, hogy a lelkipásztorok – amennyiben szeretnék, ha gyülekezetük növekedjen – jól teszik, ha az igehirdetésben kerülnek az ellentmondásos, az embereket megosztó és negatív témákat. Ezért fogok ma a bűnről és a poklóról szólni...

Félreértés ne essék, nem valamiféle szent tűz izzik bennem, az önigazságnak valami nagy tüze, ami arra sarkall, hogy „jól megmondjam.” Sőt, két fontos dologgal szembesültem, miközben Jézus ma olvasott szavain gondolkodtam. Az egyik, hogy amióta ebben a gyülekezetben lelkipásztor vagyok, még egyszer sem prédikáltam kifejezetten a poklóról. Erre nem vagyok büszke, hiszen Jézus egyértelműen beszél róla – nem is éppen csak el- elvétve. Lehet, hogy ezen a ponton – minden ellenkezésem ellenére – mégis csak hatása alá kerültem az említett „szakembernek”? Talán éreztem én ezt, és senkit sem akartam elrémiszteni, hiszen a mai világban a bűn gondolatánál már csak a pokol felvetése az, ami nagyobb elutasítást vált ki? A másik dolog, amivel szembesültem, hogy most sem „szívesen” teszem, és nem örömmel teszem mindezt. Nem lelem örömöm abban a tényben, amiről Jézus beszél. Ugyanakkor átérzem igazságát, súlyát és felelősségét, és ezért őszintén, egyértelműen és nyíltan kívánok beszélni bűnről és poklóról.

A nagyobb összefüggés az, amint Jézus a tanítványokat próbálja felkészíteni annak elfogadására és megértésére, hogy őt, a régen várt Messiást, az utolsó idők királyát, keresztre fogják feszíteni, de a harmadik napon fel fog támadni. Miközben Jézus a szolgálat és szenvedés eme titkát akarja kijelenteni, a tanítványok azzal vannak elfoglalva, hogy ki közülük a legnagyobb, majd kik azok, akiket eltiltanak Jézus nevének felvételétől – csak mert nem követik őket. A versengés és az elitizmus úgy jelenik meg Jézus követői életében, mint ami végleg tönkretetheti mindazt, amire Jézus elhívta őket. A tanítványság, Jézus követése e két buktatója mellé egy harmadik kerül: a megbotránkoztatás. Két irányban is felveti ezt Jézus, az egyik a „kicsinyek” megbotránkoztatása (erről most nem beszélek), a másik önmagunk megbotránkoztatása. Miről van szó, mit jelent megbotránkoztatni? A szó alapvető jelentésében a „beleütközik, megbotlik, elesik, leesik” gondolata van. Úgy tűnik, hogy Márk abban az értelemben használja ezt a kifejezést, hogy valaki „elesik” Jézus követésében, azaz végleg kudarcot vall tanítványságban (vö. Mk. 4.17, 14.27,29). Ha a kezed, a lábad, vagy a szemed bűnbe visz – megbotránkoztat – inkább vágd le, vájd ki, mint hogy a gyehennára, a pokolra kerülj. A kihívás tehát az, hogy vegyük komolyan a bűnt, míg a kísértés az, hogy ne törődjünk vele. Figyeljük meg Jézus gondolatmenetének összefüggését és igazságát: ahol egy csoportban elhatalmasodik a legelső helyért folyó harc, azaz a hatalom és befolyás

kerül a középpontba, valamint ahol megjelenik ezzel együtt a paranoiás féltékenység, hogy aki nem esküszik hűséget, az biztosan ellenség, ott felüti a fejét egy harmadik rossz is: a bűn nem számít. A hatalom és befolyás elhiteti az ilyen emberrel, hogy neki mindent szabad, mindent lehet, hogy semmi sem kerülhet céljai és vágyai útjába, hogy amit ő tesz, az nem rossz. Jézus azonban arra hívja fel a figyelmet, hogy *a bűn kérdése abszolút fontos, mert örökkévaló következménye van.* És mivel örökké tartó következménye van, a lehető legradikálisabb fellépést követeli. A tanítvány, Jézus követője vagy megharcolja ezt a harcot, vagy örökre elvész. Lássuk, hogy 1. Miért olyan teljességgel elfogadhatatlan ez a gondolat a mai világban?; 2. Miért van teljességgel összhangban az evangélium igazságával? Arról, hogy gyakorlatban mit jelentenek Jézus szavai, a következő alkalommal esik szó.

I. Miért teljességgel elfogadhatatlan ma a bűn és a pokol gondolata?

Kezdjük a bűn kérdéssel, ami még mindig a kisebb botrány – de nem azért, mert sokan nem ütköznek bele, hanem azért, mert a pokol kérdését olyan elutasítás övezi, ami minden mást meghalad. Jézus, az ószövetségi bölcsességirodalom szellemében, igen képletesen beszél arról, ahogy felindulunk a gonoszságra: *„ha megbotránkoztat téged az egyik kezed ... és ha az egyik lábad botránkoztat meg téged ... és ha az egyik szemed botránkoztat meg téged....”* Két olyan alapvető - bár gyakran ki nem mondott – előfeltételezés van jelen a mai társadalomban, amelyek Jézus szavainak merev elutasításához vezetnek.

Az egyik azt mondja, hogy nem egészséges a vágyaidat korlátozni. A modern világ középpontjában a független egyén áll, valamint az, hogy ez az egyén minden lehetőségét minél jobban kibontakoztathassa. Mindent megelőző céllá válik önmagunk megvalósítása, mindannak a teljes kibontakozása, felfedezése, ami – mondják – el van rejtve bennünk. Vannak vágyaink, indulataink, ösztöneink, és ha ezeket korlátozzuk, akkor a saját fejlődésünknek, kiteljesedésünknek szabunk határt. Ez sem lélektanilag, de még fizikailag sem egészséges, hiszen biztos, hogy frusztrációhoz, elnyomáshoz vezet, ami majd más módon fog kirobbanni belőlünk. Ezért például ha a cölibátusról esik szó (amit mi reformátusok természetesen nem tartunk elengedhetetlennek a lelkészi szolgálathoz), azonnal arról hallunk, hogy az beteg dolog, lehetetlen, és ezért van a pedofília botrány. Azaz a szexuális vágyat nem megélni beteg dolog, mondják, és ez akkor is igaz, ha valaki nem pap, hanem egyedülálló, özvegy, beteg, vagy a párja beteg, stb. Vagy ha te „ami a szíveden az a szádon” ember vagy, az őszinteséggé vedlik át a magad szemében, pedig lehet, hogy egyszerűen csak képtelen vagy fékezni az indulataidat, nincs benned tapintat és figyelem a másik iránt. De korlátozni azt, amit gondolsz a másikra való tekintettel – nem őszinte, és nem egészséges, mondják. Miért kellene tehát bármit is megvonni magadtól, amire bensőd felindult, legyen az egy férfi vagy egy nő, legyen az befolyás mások felett vagy akármilyen extrémnek minősülő tapasztalat? Ha elnyomod e vágyat, beteg leszel, ha belemész, még inkább önmagad lehetsz, egy tapasztalattal gazdagabb leszel – így korunk bölcsessége.

A másik előfeltevés szerint nem csak egészségtelen e vágyakat, cselekedeteket megvonni magunktól, hanem lehetetlen is. Ha pedig lehetetlen, akkor

minden olyan beszéd, ami arról szól, hogy léteznek bűnös vágyak és célok, cselekedetek, egészen bizonyosan képmutatáshoz vezet, aminél meg nincs rosszabb (és tényleg nincs!).

Mindezek figyelembevételével nem csoda, ha Jézus szavai nem találnak különösebb pozitív fogadtatásra. De van valami, ami nem csak közömbösséget vagy elutasítást kelt ma, hanem a legmaróbb gúnyt és a legnyíltabb ellenkezést, amivel – ha igaznak tartjuk – magunkra hozzuk a „művelt és kifinomult, felvilágosodott világ” minden dühét és gyűlöletét: *„jobb, ha fél szemmel mégy be az Isten országába, mint ha két szemmel vetnek a gyehennára, ahol férgük nem pusztul és a tűz nem alszik el.”* Először is a gyehenna, a pokol eme gondolata inkább vicces és nevetséges ma, semmint ijesztő lenne. Nem igazán tudjuk komolyan venni, hogy a pokol egy olyan hely lenne, ahol szarvacskás ördögök tűzben pirítgatják a bűnösöket, akik örök kínok között jajveszékelnék. De ha valaki ezen – különben jogos – kifogások ellenére ragaszkodik ahhoz, hogy Jézus szerint a bűnnek örökkévaló következménye van, két súlyos kérdés ill. kifogás köré csoportosítva fogja magára vonni a tiltakozó kijelentések záporát. Hogyan lehetne igazságos, hogy Isten az ez életben elkövetett kisebb-nagyobb bűnökért valakit örök kárhozatra, gyötrelmre a pokolba küldene? Nem aránytalanság-e ez? Valamint ha Isten tényleg szerető Isten, hogyan lenne lehetséges, hogy bárkinek is ezt a gyötrelmet szánja? Miért ítélné meg, küldene a pokolba bárkit is egy szerető Isten? Márpedig ha bármilyen Istenben hiszünk, akkor a szerető Istenben hiszünk...

II. Hogyan állnak teljességgel összhangban a szeretet és kegyelem Istenével Jézus e szavai?

A bibliai gondolkodás – és Jézus gondolkodása – kiindulópontja, hogy – egy képpel fogalmazva – a bűn az alkotó által előírt használati utasítástól való eltérés. Isten teremtette az embert, vele, a másik emberrel és a teremtett világgal való harmonikus közösségre, szeretetkapcsolatra. A bűn annak ténye, hogy ez a közösség, ez a harmónia alapvetően megroppant, és az Isten-központúság szépségéből és egészséges voltából az én-központúság rettenetébe estünk. Azaz nem az eredeti terv szerint élünk, hanem egy sérült, torz „programot követünk”. Jézus a vágyakat, a célokat, a cselekedeteket ennek fényében látja – ami természetesen nem jelenti azt, hogy minden bennünk lévő vágy rossz lenne. Amikor a kezünk, a szemünk, a lábunk kimozdít, elszakít, elragad attól, hogy az Istennel való közösségben éljünk, akkor a pusztulás útjára lépünk. Ezért óv halálosan komolyan és teljes felelősséggel attól, amit „megbotránkozásnak” nevez.

Mert mit tesz az én-központúság, ami a korlátlan önmegvalósítás felé lök, és korlátlan beteljesedést ígér? Alapvetően két következménye van az életünkben: az egyik a növekvő szétesés, széthullás, önmagunk felszámolása, a másik meg a az egyre erősödő elszigeteltség. Mindkettő a bűn sajátja. Miért?

Aminek nem tartjuk be a gyártó által előírt használati utasítását, az nagy valószínűséggel el fog romlani, tönkre fog menni. Még akkor is, ha a legjobb szándékkal, vagy egyszerűen csak a tudatlanságunk miatt hagytuk figyelmen kívül az tervező és alkotó útmutatását. Az én-központúság, az önzés, az ebből fakadó élet

(a nagyravágyó szem, a hazug nyelv, a gyűlölettel teli, gonoszt tervező szív, a mindig hiábavalóság után futó lábak, a mindenféle gonosztettel bemocskolt kéz, stb.) felszámolja az ember kapcsolatait, lelki egészségét, ép személyiségét. Gyűlölet, beteges irigység, súlyos szorongások, kényszeres gondolatok járnak a nyomában. Az ember a széthullás útjára lépett. És ezzel együtt elszigetelődik, hiszen széttörnek a kapcsolatai, hiszen állandóan önmagát igazolja azzal, hogy másokat vádol, egyre inkább belesüllyed az önsajnálathoz és mások okolásába, egyre inkább bezárul saját magába. A bibliai gondolkodás szerint ennek az az oka, hogy egyre jobban elszakadunk Istentől, aki minden életnek, szeretetnek, józanságnak, igazságnak a forrása. Egészség helyett betegség vár, szabadság helyett kiszolgáltatottság és rabság, józanság helyett tagadás. Ezen az úton, ha nem állunk meg, egyre jobban elveszítjük a józan ítélőképességünket, erkölcsi érzékünket, egyre jobban elvakulunk. Bizonyos helyzetekben ezt könnyebb elismerni, mint más alkalmakkor. Egy szenvedélybeteg életpályája világosan illusztrálja mindezek igazát, de ki ne találkozott volna olyan történetekkel, emberekkel, akiknek életét a zabolázatlan szexuális vágy, a pénz és vagyon iránti sóvárgás, vagy éppen az feltétlen kívánság számolta fel, hogy mindenki felett uralkodjon. Ez a bűn valósága és természete, amelynek, sajnos, egyre markánsabb és brutálisabb illusztrációit adja számos kortársunk életének szomorú megroppanása.

Tegyük fel magunknak a kérdést: mi van, ha mindaz, ami az előbb vázoltak szerint történik az emberi lélekkel, örökkévaló röppályára állítja? Mi van, ha az énközpontúságnak vagy Isten-központúságnak örökkévaló következményei vannak? Ha nincs mindennek vége a halállal? A válasz: ez a pokol. Jézus, valamint a Biblia, metaforikus nyelvet használ, amikor erről beszél, de a képi nyelv nem szabad, hogy elterelje a figyelmünket a jelentéstől. A gyehenna elnevezése a Jeruzsálem melletti Hinnom völgyéből jött (Gé Hinnom), ahol Jézus idejében is folyamatosan égett a szemét. A tűz és a férgek a megsemmisülést, a felbomlást, a széthullást jelképezik. A pokol az az állapot, ahol Isten jelenlétéből végleg kizárva, a felbomlás állapotában, és teljes elszigeteltségben van az emberi lélek.

És hogy miért küld ide egy igazságos és szerető Isten bárkit is? Érdemes meggondolni C.S Lewis szavainak igazságát: *„Végső soron kétféle ember létezik: azok, akik azt mondják Istennek: 'Legyen meg a te akaratod!’, és azok, akiknek végül Isten mondja azt: 'Legyen meg a te akaratod!’. Akik a pokolban vannak, azért vannak ott mert így döntöttek. Enélkül a saját döntés nélkül nem is létezne pokol. Minden lélek, aki komolyan, állhatatosan vágyik az öröme, megkapja. Aki keres, talál. Aki zörget, annak ajtót nyitnak.”* (A nagy válás, 85) Továbbá: *„Nem arról van szó, hogy Isten a pokolra küld bennünket. Mindegyikünkben növekszik valami, ami maga lesz a pokol, ha csírájában ki nem szakítják. A helyzet igen komoly: adjuk magunkat az Ő kezére –még ma, még ebben az órában.”* (Viták és vallomások, 390) A legnagyobb és legrettenetesebb büntetés tehát, amiről a Bibliában olvasunk, nem más, mint hogy Isten átad bennünket annak, amit magunk választottunk (vö. Róm. 1.24) *„Röviden, a pokol egyszerűen az a szabadon választott Isten nélküli identitás, amely az örökkévalóság röppályájára került.”* (Keller, The Reason for God, 78) Igazságtalan-e ez? Igazságtalan-e Isten?

De mégis, hol van szeretete? Emlékezzünk, hogy amikor Jézus ezeket a súlyos gondolatokat elmondja, az egész nagyobb egységet át- meg átjáró kérdés az, hogy miért kell meghalnia Messiásnak. Jézus a szenvedéséről, haláláról, feltámadásáról és mindennek jelentőségéről tanítja a tizenkettőt. Vajon ellentmond-e a pokol Isten szeretetének, vagy sokkal inkább felragyogtatja azt?

Jézus a kereszten így kiáltott: „*Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?*” (Mt. 27.46) Ő, aki mindévig egy volt az Atyával, most a maga lényében hordozza el az Atya minden jogos haragját és ítéletét a bűn miatt. Lelke, ami mindvégig egybeforrt az Atyával, át kell hogy élje, el kell hogy hordozza a teljes elhagyatottságot, a tökéletes elvettetést, a halálban, a kárhozatban való totális szétbomlást, magát a poklot. Amit testében elhordozott kínokban, semmi sem volt ahhoz képest, amit lelkében kellett megélnie. Ha nem ragadjuk meg a bűn és pokol valóságát, fogalmunk sincs annak mélységéről, csodálatos voltáról, amit Jézus tett értünk a kereszten. Ha valaki a szeretet Istenét akarja, de ebbe nem „fér bele” neki a bűn és annak örökké tartó következménye, soha életében nem fogja megérteni azt a csodálatos isteni szeretetet és kegyelmet, amellyel ő élénk sietett Jézus Krisztusban, végigjárta a halál és kárhozat útját, hogy bennünket megmenten. És, milyen ironikus!, amikor Istent szeretőbbnek kívánjuk látni azáltal, hogy a bűn és pokol valóságát a középkori tudatlanság világába számúzzuk, a végeredmény egy kevésbé szerető Isten. Hiszen a kérdés, hogy mit tett a te Istened annak érdekében, hogy teljesen és feltétel nélkül magához öleljen és kiterjessze rád elfogadását. És ha valakinek a „maga elképzelése szerinti istene” úgy is szerető, hogy nem kellett önmagát feláldoznia, az is biztos, hogy az illető ezt az istent nem szereti szívből, nem adja magát neki feltétel nélkül hálából, és nem dicsóíti, magasztalja és áldja nevét. Miért tenné?

És ezzel együtt, ha nincs bűn és a bűnnek örökkévaló következménye, amit Jézus magára vett, sohasem fogjuk megérteni, hogy milyen hatalmas és kimondhatatlan érték minden egyes ember a Teremtőnek. Ézsaiás könyvében azt olvassuk a szenvedő szolgáról: „*Az Úr akarata célhoz jut vele. Lelki gyötrelmeitől megszabadulva látja őket, és megelégedett lesz.*” (Ézs. 10b-11) Micsoda igazság! Jézus, aki mindenkinél végtelenül többet szenvedett az örök pokolban, ránéz a benne bízókra, és azt mondja: megérte. Mi az, ami több szeretetet, több értéket közvetít neked, mint ő maga?

C.S. Lewis soraival zárom: „*Végső soron kérdéssel válaszolhatok mindazoknak, akik elutasítják a pokolról szóló tanítást: 'Mit kívánnak Istentől, mit tegyen?' Törölje el a gonoszok bűneit, és bármi áron adjon nekik új kezdési lehetőséget, simítson el minden nehézséget, és kínáljon fel nekik csodálatos segítséget? De hiszen ezt tette meg a Kálvárián. Bocsásson meg nekik? A kárhozottak nem fogadják el a megbocsátást. Hagyja őket magukra? Félek tőle, hogy pontosan ezt teszi velük.*” (Viták és vallomások, 287)

Arról, hogy mit jelent a gyakorlatban Jézus radikális felhívása a bűn ellen való harcra, jövő héten beszélünk. De már most egyértelmű két következtetés. Mivel a helyzet igazán komoly, „*adjuk magunkat az Ő kezére –még ma, még ebben az órában.*” És mivel a bűnnek örökkévaló következményei vannak, harcoljunk ellene Jézus iránti teljes odaszánással! ÁMEN!

